

Garnisonskommandantens tale i anledning af Peter Tordenskiolds 319. års fødselsdag den 28. oktober 2009 i Frederikshavn

Hr. Borgmester, kære gæster og gode FLADSTRANDERE

Vi står nu her atter en gang forsamlet på Fisketorvet for at markere og højtideligholde fødselsdagen for vores dansk-norske flådes søhelt Peter Wessel Tordenskiold (1690-1720) - der levede og udøvede sin gerning i Danmarkshistorien - omkring Den Store Nordiske Krig (1709-20) det sidste store opgør mellem Danmark og Sverige. Det var en glansperiode for den dansk-norske flåde - der ikke før eller siden havde en sådan størrelse og slagkraft - ved krigens udbrud rådedes der således over mere end 170 skibe med sammenlagt mere end 4700 kanoner. Heriblandt var der godt 40 linieskibe - det var rygraden de største og mest slagkraftige enheder nogle med mere end 100 kanoner ombord; de største havde en besætning på 950 mand de mindste ca. 290. Til hele denne styrke havde man behov for en samlet mandskare af over 32.000 mand og til linieskibene alene ca. 21.000 mand. Den faste stok udgjorde dog kun ca. 4.500 mand. Til sammenligning er det samlede danske søværn i dag på ca. 3.500 mand og består af ca. 60 skibe og fartøjer.

Peter Wessel Tordenskiold, hans korte liv til trods, er en af de mest myte omspundne skikkelser i Danmarkshistorien. Han er kendt for sit vovemod, sin snarrådighed og sin kometkarriere inden for flåden. Han var en blændende begavet mand, en kriger og sømand uden sidestykke, men også et menneske, hvis sind var en evig kamp mellem beregning og spontanitet, mellem generøsitet og hårdhed.

Tordenskiold korte liv - der endte med en lidt mystisk død i duellen i Gleidingen ved Hannover - var på mange måder bemærkelsesværdigt.

Han var ikke ud af en adelslægt, men var en redersøn fra Trondhjem, en ud af 12 sønner og 6 døtre, der som 13-årig - i 1704 - kommer til København og efter flere forsøg optages på Søkadet-akademiet.

Fra 1711 deltager han - 19 år gammel i krigen som underløjtnant og skipper på Snauen ORMEN med blot 4 kanoner, for at drive kapervirksomhed og rekognoscering (nogle ville i dag betegne det som pirateri og derfor hjemfalden til en FN resolution) i Kattegat; Skagerrak og den svenske skærgård.

Her udvikledes hans mod, dristighed og beslutsomhed og dette næsten vikingagtige liv, der også indbefattede en del hensynsløshed mod de fredelige på kysten boende, fiskere og lodser, som han slæbte ombord i ORMEN for at indsamle oplysninger var med til at forme ham til det han senere blev - en søhelt af ganske særlig karakter - og som skal gøre ham både kendt udi det meste af Europa, men også frygtet af "svensken".

Året efter - i 1712 - fik han kommandoen over et større skib - LØVENDALS GALAJ - der meget lig datidens små fregatter med en bestykning på 18 sekspunds kanoner - operationsområdet var fortsat farvandene mellem Norge, Danmark. og Sverige. Her siges det at hans besætning voksede sammen med ham - hans personlige deltagelse i alle arbejder og besværligheder vakte matrosernes tillid - hvad han gjorde mente de var vel gjort og når han gik på, havde det ingen nød - de gik gerne i ilden for og med ham. Uden at skulle hjemfalde til en dybere analyse af disse personlighedstræk og gennemført "synlig ledelse" på baggrund af forsvarets eksisterende kompetenceudviklingsteori og strategi er dette at gå foran - tage teten - ikke at skåne sig selv - helst i en moralsk god sags tjeneste - et af de ypperligste fortrin ved en motiverende leder. Dette spædet med lune - humor -

også når det står knap så vel til som da fokkemasten gik overbord i en storm i Kattegat og blev ledsaget med ordene – "Hej det går glædeligt til" er med til at holde sammen på besætningen.

I 1716 adles han under navnet Tordenskiold. Men som allerede antydnet var hans vej mod hæder og berømmelse ikke en dans på roser.

Han var han således udsat for at komme for en "krigsret" i 1714 og i 1718 en undersøgelse af hans forhold for at vurdere om han burde stilles for en krigsret.

Det var i året 1714 hvor han i LØVENDALS GALAJ efter at have kæmpet mod en fjendtlig fregat - DE OLBING GALLEY - ført af den engelske kaptajn Bachtmann, i Skagerrak i over to dage med store tab på begge sider og begge meget medtagne må indstille kampen efter at have skudt næsten al ammunition tom. Frederik den IV beslutter at lade Peter Wessels "konduite" prøve ved en krigsret - 10 ud af 14 admiraler og kommandører stemmer for frifindelse - hvorpå han havde den dristighed at ansøge kongen om forfremmelse til kaptajn; en udnævnelse - bestalling til kaptajn han fik kort tid senere.

Den anden gang han var nær ved at få -(den Hintern)- på slibestenen var efter det totalt mislykkede angreb den 19. juli 1717 på Strømstad. Denne Operation skulle som andre angreb på Gøteborg, Dynekilden og senere Marstrand på Bohus Lens kyst forhindre en opbygning af baser for senere overfald og angreb på Norge. Men også i dette tilfælde hvor Tordenskiolds - dumdristighed - og altså mangel på fornøden forsigtighed kunne have fældet ham - besluttede admiralitetet pure at frifinde ham for ansvar.

Efter det mislykkede angreb på Strømstad fulgte så 2 år senere det succesrige angreb på Marstrand i juli 1719 - desværre atter fulgt af endnu et mislykket angreb denne gang på fæstningen Nya Elfsborg ved indsejlingen til Gøteborg.

Uagtet at 3 ud af 6 større operationer ledet af Peter Wessel Tordenskiold under den store nordiske krig mislykkedes og således ikke peger på en fejlfri og overmåde strategisk udviklet tænkning eller operativ dømmekraft SKAL vi hellere huske på at det ER ganske vist at TORDENSKIOLD er et symbol på den dansk-norske flådes storhedstid i starten af det attende århundrede - han er en myte og et strålende eksempel på taktisk forståelse, sømandskabs begavelse godt suppleret med rigtig mange af de personlige egenskaber og den etik vi den i dag gerne ser dyrket, udviklet og anvendt hos forsvarets kommende ledere.

Han var ikke fejlfri - men hvem er det - han gjorde sit til at gøre en forskel. Helte lever stadig - vor tids helte - unge danske mænd og kvinder opererer i disse stunder fjernt fra Danmark med livet som ultimative pris - for at gøre en forskel. Kære Tordenskiold - Tillykke med fødselsdagen.